

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Ingå bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.

Korowai

– ett andetag innan framtiden kommer

Djupt inne i regnskogen i den indonesiska delen av Nya Guinea bor korowai-folket. Många av dem lever fortfarande helt av det som skogen erbjuder. Nu har deras grundläggande livsmiljö seglat upp som en av de viktigaste klimatfrågorna.

Ett missriktat hugg gör att stenen lossnar från yxskaftet och försvinner in i den omgivande grönskan. Den är snart återfunnen och med van hand binder den unge mannen snabbt samman stenyxan igen.

En knapp halvtimme senare är sagopalmen fälld.

Bearbetningen av stammen påbörjas och ett par timmar senare är sagomjöllet – korowai-folkets basföda – färdigt att tillagas direkt på eldstaden.

En dag kommer Manu Malingatung till vårt basläger i djungeln för att delta i förberedelserna inför den sagolarvsfest som vi är inbjudna till. Han tillhör den begränsade skara av korowai-er som har färdats bortom det egna landet.

Till fots och med hjälp av kanot tog han sig ända bort till Tanah Merah, en avlägsen straffkoloni under den holländska kolonialtiden, numera huvudort i distriktet Boven Digoel i Papua.

Boven Digoel är ett av de distrikt som är föremål för några av de mest storskaliga planerna på oljepalmsplantager i den indonesiska delen av Nya Guinea. Om de genomförs fullt ut skulle det, enligt International Crisis Group (ICG), innebära en arbetskraftsinvandring av 42 000 icke-papuaner.

I en handvändning skulle det göra den inhemska papuanska befolkningen till en minoritet i distriktet, främlingar i sin egen värld.

FÖRSTA BILTUREN

Det koreanska bolaget Korindo är sedan några år tillbaka involverat i flera oljepalmsprojekt

i närheten av Tanah Merah. Under senare tid har spänningarna mellan exploatörerna och de traditionella markägarna ökat.

Manu Malingatung berättar att han såg sitt livs första bil i Tanah Merah. Han skiner upp när han berättar, han blev till och med bjuden på en åktur.

Konsten att hantera en stenyxa är fortfarande väl utvecklad hos korowai-folket

– Jag skulle nog bli lyckligare där, säger han.

När jag frågar honom om han känner till Korindo och oljepalmsplantagerna runt Tanah Merah blir svaret nekande.

– Nej, jag känner inte till något om det.

SKOGSAVVERKNING OCH VÄXTHUSGASER

Sedan 1960-talet har Indonesien styrts med järnhand över den västra delen av Nya Guinea. Den indonesiska armén har varit den dominerande aktören i området och haft ett finger med i spelet i snart sagt all ekonomisk verksamhet, inte minst den illegala skogsavverkningen.

Takten på avskogningen i Indonesien är idag den snabbaste i världen, vilket har gjort landet till världens tredje största utsläppare av växthusgaser efter USA och Kina. Nya Guineas otillgänglighet har emellertid gjort att regnskogen på ön till stor del är bevarad, och idag finns där världens största sammanhängande regnskogsområde vid sidan av Amazonas och Kongobäckenet.

Den indonesiska regimen har under senare tid i allt högre grad börjat rikta blickarna från de hårt exploaterade öarna Sumatra och Kalimantan (den indonesiska delen av Borneo) – mot västra Nya Guinea och de båda indonesiska provinserna Papua och Västpapua. Den allt större efterfrågan på palmolja för framställning av biobränsle, har fått de styrande i Jakarta att måla upp storslagna utvecklingsplaner.

I en rapport från ICG konstateras att de mest betydande investeringar som idag görs i Papua sker inom oljepalmsindustrin. I syfte att öka produktionstakten av biobränsle planerar den indonesiska regimen att exploatera miljontals hektar mark fram till år 2012. Om planerna genomförs skulle det krävas att hundratalstusentals människor skulle behöva flytta till Papua för att tillfredsställa behovet av arbetskraft inom oljepalmsindustrin.

LÅT DE RIKA BETALA

Tropisk skog som ersätts med oljepalmer innebär ökad global uppvärmning. Enligt den inflytelserika Stern-rapporten orsakar avskogningen närmare tjugo procent av de globala utsläppen av växthusgaser. Det är mer än hela transportsektorn orsakar. Men medvetenheten om hur skogarnas möjlighet att absorbera koldioxid går förlorad genom skövlingen har börjat växa runt om i världen. Kan den rika världens långsiktiga egenintresse innebära att världens återstående tropiska skogar, åtminstone delvis, kan räddas?

Kraven på att den rika världen ska betala utvecklingsländerna för att jordens återstående tropiska skogar inte ska avverkas eller brännas och omvandlas till betes- eller odlingsmark har ökat. År 2008 ska Världsbanken genomföra sina planer på att satsa cirka 250 miljoner dollar på ett pilotprojekt som syftar till att belöna utvecklingsländer som skyddar sina tropiska skogar.

RÄDDA SKOGARNA

En annan fråga är hur bevarandet av tropiska skogar skulle kunna omfattas av handeln med utsläppsrätter för koldioxid, när Kyotoprotokollet ska ersättas med ett annat avtal år 2013. I dag omfattas endast återplantering, inte skyddandet av gamla, befintliga skogar.

Barnabas Suebu, guvernör i Papua, har visat entusiasm inför möjligheterna att Papua kan tjäna pengar på storskaliga oljepalmsprojekt. Han vill se ökad ekonomisk tillväxt i provinsen men han ser också andra möjligheter. Nyligen uttryckte han, i en intervju i The Wall Street Journal, stora förhoppningar om att regnskogen i Papua inte ska behöva skövas på samma sätt som

Korowaierna har haft sparsam kontakt med omvärlden. Många av dem lever fortfarande helt av det som djungeln erbjuder.

i övriga Indonesien, tack var den framväxande handeln med utsläppsrätter.

En stridsfråga är hur den rika världens kompensation ska fördelas. Många vill ha del av kakan – från stora företag och regeringar ned till provinsiella och lokala nivåer.

KOROWAIFOLKETS FÖRSTA MÖTE MED VITA MÄNNISKOR

Korowaifolkets land ligger mellan Eilandenfloden och Dairamflodens övre lopp, i ett av Papuas minst utforskade områden. Jag sitter och gör noteringar när tre kvinnor, som från ingenstans, dyker upp i skymningen. Vi har vistats i vårt läger i en vecka och befinner oss flera dagsmarscher från närmaste flygfält. Kvinnorna berättar att de bara har beskådat oss på håll tidigare.

Vårt korta möte äger rum i slutet av oktober 2007. Det har gått ett par veckor efter beskedet att FN:s klimatpanel IPCC tillsammans med Al Gore fått Nobels fredspris.

Kvinnorna tittar skyggt, men nyfiket, på oss. De rör sig försiktigt. De berättar, via tolk, att det är första gången de träffar vita människor.

– Vi var för rädda för att komma fram tidigare, säger den äldsta av kvinnorna.

Alla tre är gifta, två av dem är mödrar. Jag uppskattar deras ålder till mellan 15 och 30 år. Ingen av dem har besökt Yaniruma eller någon annan av de andra småbyar som ligger längs Dairamfloden. Ingen av dem har ens varit framme vid och sett floden, belägen mindre än en mil bort. Kvinnorna har levt sina liv på det begränsade område som deras klanterritorium utgör. På några kvadratkilometers yta finns allt de behöver. Landet där bortom är en okänd värld som står inför flera avgörande vägval.

Vårt möte vara bara några få minuter men spänner över årtusenden av "utveckling". Den rika, konsumerande världen, har mött en mer måttfull.

Vi hinner utbyta några, känns det som, hjärtliga leenden. Sedan väljer kvinnorna att lämna oss, nästan lika hastigt som de dök upp.

Åter är de som uppslukade av djungeln.

Text & foto: Thomas Petersson

Journalist, doktorand i socialantropologi och författare till två böcker om Västpapua: *Brännpunkt Nya Guinea* (1999) och *Dödlig tystnad* (2005).

- Nej, jag känner inte till något om det, säger Manu Malingatung när oljepalmsplantagerna förs på tal.

> FAKTA

- ◆ Nya Guinea är världens näst största ö.
- ◆ Den västra delen styrs sedan 1960-talet av Indonesien och var tidigare en holländsk koloni.
- ◆ Västra Nyas Guineas politiska status avgjordes i en mycket kontroversiell folkomröstning år 1969.
- ◆ En kamp för papuansk självständighet har pågått i området sedan mitten av 1960-talet.
- ◆ År 2001 antogs en indonesisk lag som gav västra Nya Guinea utvidgat självstyre.
- ◆ Den östra delen av Nya Guinea består av den sedan år 1975 självständiga staten Papua Nya Guinea.